

bennük, ha visszafogottan, ha keserűen és nosztalgikusan is, egy termékeny, a „rossz éveken át” viszont számkivetve pangó élet gazdag tapasztalata sűrűsödik össze.

És bár a többi ciklusban is emberi tájéakra nyílik az ablak, azok — mint például a *Szerelmes nyár* ciklusába tartozó versek, a „déliszi pompá” és a „szerelemre igéző szép zene” ellenére is — messze elmaradnak a *Tékozló* és a *Déli szomszédoló* csúcsai mögött.

De aki olyan jelképes erejű és megdöbbentő sorokat tud leírni, hogy:

„Gyermek és búcsú közt alig van sugárnyi táv nagy álmainkban”

vagy aki a hazai tájról úgy vall, hogy „Végül is nem kerülheted el / szülőföldednek maréknyi csonttal, / azzal is tartozol” — az igazán megérdemli a megbecsülést, a figyelmet és a költészet ritka pillanatainak kijáró olvasói szeretetet.

SZÜCS IMRE

MAGAS FOKÚ ZENEISÉG

VIRÁG ÁGNES: *Skarlát levél*.

Életjel Könyvek 8. Szabadka, 1975.

Egy mély lélek rezdülései öltének költői formát Virág Ágnes verseiben, amelyekből csak úgy árad felénk a természet, a körülöttünk levő élő és élettelen világ, a tárgyak és a gondolatok, de talán legfőképpen a költészet, a szépen csengő szavak és a lágyan egymáshoz simuló sorok forró szeretete.

A kötet első része *A tapintható* címmel nyolc verset foglal magába. S lám, „tapintható” még az „ige” is, hiszen a versek élén az *Igék igézete* című költemény áll. A nyelvtanárnő szaktudásának mélységéről is tanúskodik ez a vers, amely tartalmát a szakaszok élén a „menni” ige múlt idejű ragozásával, a szakaszokon belül pedig mást és mást jelentő igéket fejezi ki, ezzel a legfontosabb szófajjal, talán valójában az egyedüli döntő jelentőségű szófajjal, amely minden más egyebet helyettesíthet, de amelyet nagyon nehéz, vagy lehetetlen is más szófajjal helyettesíteni.

Az első rész többi verséből a költőnek a természethez való viszo-

nyát ismerjük meg, ezt az annyira erős kapcsolatot, amely gyakran azt eredményezi, hogy a költőnő a fa sorsáról írva saját magáról beszél jelképesen:

*Ágaim tarajos görcsbe rándulva
magukba kapaszkodnak
magukat tartják
magukat szoritják*

(*Eseng a fa*)

Az *Erdők lehelete* című költemény mintha a szerző ars poeticáját fejezné ki:

*Ha volna erőm
behatolni a növényi lét rejtelmébe.
— — — — —
Törzsnek tülekedik a fűrészt.
Rezdülésük, iszonyataik,
alélésük
érzem, hogy velem rokon.*

S a fa minden lehetséges formájában megjelenik: mint vázában álló virágos ág (*Csendélet*), mint furcsa formájú gally (*Bilitis emlékezete*), mint

feldolgozott fa (A téma), s a kötet második részének (A megfoghatatlan) egy versében úgy is mint tűzifa, s ez az égő, holt fa ekkor újra az egykori élő, lombos fára emlékeztet.

A fához hasonlóan Virág Ágnes valamennyi témája félelmetes teljességében jelenik meg verseiben. A természeti jelenségeknek olyan erős átélése ez, amely a pillanatnyi benyomással egyidejűleg az ellentétes hatásokat is érzékeli. Ilyen például a költőnő másik igen gyakori tárgykörének, a télnek és a tél jelenségeinek, a hónak, hóesésnek, jégvirágoknak a leírása is:

*a rideg éjszakában
mikor a hó parazsa izzik
ropog
szikrázik*

(A fáradtság forrásai)

Öröm és szomorúság egyidejű átélését fejezi ki egy másik téli kép:

*olyan gyönyörűen
szállt rám a hó
olyan hallgatagon
hogy sírtam"*

(Fülembé sügött sorok)

Egy nagy szerelem emlékei csendülnek fel a költészet legcsillámzóbb szavaival a kötet harmadik, utolsó részében, a *Homályosuló ablak*ban:

*Nem vetem le
ölelésed brokátköntösét.
Csókjaid drágakövei szikráznak rajta.
Hajamat ezüsthálóba csavarták
gyanakvó ujjaid.*

(Két skarlát levél)

S az élmény itt is minden ellentétes meg nyilvánulásával, az érem mindkét oldalával jelentkezik. s itt is a tél, hóesés, jégvirágok köntösében is:

*Nem tudom, sajnáljam-e,
hogy mindjobban homályosul az ablak,
s a feledés erőszkos keze
jégvirágokat metsz közénk*

(Derengés)

S ebben az utolsó, szenvedélytől izzó részben felzengenek a népköltészet tiszta forrásából eredő üde, dalamos ritmusok is:

*Zöld kristályú víz alatt
suhannak a szép halak.
Pikkelyük ragyog.
Várom, hogy jössz víz alatt,
követnek ezüst halak.*

(Jelenések)

és olyan motívumok is, amelyek a tragikus, halálos szerelmekről szóló népballadákra emlékeztetnek:

*hol vannak vágyaim
kérges keserveim
égnek udvarában
fehér hattyúk között*

*hát egy szép életem
pokol kapujában
kénkő lángok között*

(Énekhangra)

Virág Ágnes költészetének magas fokú zeneisége a kötet valamennyi versére jellemző. A sorok jó ritmusán kívül különösen a gyakori alliterációk érik el ezt a hatást:

„zöldek zenéjétől visszhangzott a lég” (Erdők lehelete), „Foszló füstté válva rejtezem” (Bilitis emlékezete), „harmat hamvad a füveken” (Fülembé sügött sorok).

Művészi átélésének külön jellegzetesége a látás és hallás szervével érzékelt benyomások egybeolvadása, egymásba való átalakulása, mint például az olyan költői képekben, amikor a hang mint fény jelenik meg:

„A bagolyhugogás nem félelmetes, de szépséges dicsfény a csúcsok fölött.”

(Erdők lehelete)

KENYERES KOVÁCS MÁRTA